

Abstrakt

Jazyková analýza Skopského apoštola

Štefan Pilát

Skopský apoštol (Skop) je makedonská církevněslovanská památka obsahující krátký apoštolář (praxapoštol). Písařský zápis na jeho poslední straně klade vznik rukopisu do roku 1313 ve městě Skopje, a proto *Skop* řadíme k okruhu severomakedonských památek. Úkolem předložené práce bylo zhodnotit *Skop* z hlediska jeho paleografických, pravopisných a hláskoslovných rysů a jeho morfologických a syntaktických zvláštností. Zjištěná fakta jsme dále srovnávali se stavem dalších severomakedonských rukopisů a písemných tradic školy ochridské, preslavské, trnovské a rašské. Naším cílem bylo též zhodnotit, do jaké míry mohlo být přijímání jednotlivých písařských norem ovlivněno severomakedonskou nářeční situací, a též identifikovat nářeční prvky pronikající do textu *Skop*. Došli jsme k závěru, že *Skop*, ačkoliv náleží k okruhu severomakedonských památek a odráží se v něm poměrně jasné stopy severomakedonského nářečí, zůstává zejména v oblasti paleografie, pravopisu a hláskosloví v konzervativních pozicích, které jsou typické spíše pro starší písemné tradice školy ochridské. Na druhou stranu však *Skop* se značnou důsledností zvláště v apoštolních perikopách přijímá normované užití plného repertoáru prejotovaných vokálů, což je norma s největší pravděpodobností převzatá z trnovských literárních tradic, která se také paralelně uplatnila v pravopise rašském. V *Skop* se též nachází vrstva dokladů svědčících o probíhající balkanizaci živého jazyka, což zahrnuje např. rozvoj kategorie určitosti, zjednodušování deklinačního systému a postupný zánik infinitivu a některých participií. Jazyková analýza *Skop* je tak příspěvkem nejen pro výzkum církevněslovanských písemných tradic v severní Makedonii na přelomu 13. a 14. století, ale je též příspěvkem k historické gramatice a dialektologii.